

MNM komplex fejlesztése tervpályázat, 2010.

Műszaki leírás

TARTALOMJEGYZÉK

Címlap

Tartalomjegyzék

Építészeti műszaki leírás

Jelenlegi állapot leírása

Tervezési elvek

A tervezett épület leírása

Üvegtető szerkezeti megoldása

Hasznosítási javaslatok

Ütemezés

Funkcióséma épületen belül és kívül

Akadálymentesítési megoldások

Környezetvédelmi szempontok

Üzemeltetési leírás

Helyiséglista

Kertépítészeti műszaki leírás

Kertépítési vizsgálat

Vizsgálatból levont következtetések

Kiírásból kigyűjtött követelmények

Kertépítési javaslat

ÉPÍTÉSZETI MŰSZAKI LEÍRÁS

1. JELENLEGI ÁLLAPOT LEÍRÁSA

1.1 Telek környezete

A Magyar Nemzeti Múzeum a valamikori Palotanegyed legnagyobb telkén áll, mely nemcsak Budapest, hanem Magyarország egyik legjelentősebb épülete. A valamikori városzéli telket az elmúlt évszázadok során teljesen körülépítették, jelenleg a Múzeum körútnak a Kálvin térhez közeli épülete.

A telket jelenleg körben utcák határolják, melyek közül a Múzeum körút városi jelentőségű, míg a további körítő három utca a városrész tömbjeinek fontos, de nem kiemelt jelentőségű utcája, mindhárom egyirányú, a főutak tehermentesítését szolgálja.

A Múzeum környezetében számos további kisebb palota található, azonban egyik sem szabadon álló épület, a Múzeum ezzel is kiemelkedik környezetéből.

A közelmúltban nagyarányú fejlesztés kezdődött el a környéken, többek között megépült a Pollack Mihály téri mélygarázs, mely megoldja a környék parkolási gondjait, rendezték és felújították a Mikszáth Kálmán teret, mely az Egyetem vonalában szinte gyalogos tengelyként működik.

A mélygarázs átadása utáni forgalom rendezés megnyugtató módon rendezte a szűken és tágabban vett környezet autós forgalmát, további átalakításra pillanatnyilag nincsen szükség.

1.2 Múzeumkert

A Múzeum kertjének pillanatnyi állapota nem tükrözi az ország egyik legjelentősebb épületéhez méltó értéket. A jelenlegi helyzet értékelése a kertészeti műleírásban található.

1.3 Magyar Nemzeti Múzeum épülete

A Múzeum klasszicizmus és a reformkor meghatározó, emblemikus műemlék épülete, az akkori – de a jelenlegi – hazafias identitástudat fontos, nélkülözhetetlen tényezője. Alkotója a kor leghíresebb építész, Pollack Mihály volt. A Múzeum funkciója az idők során – a politika változásának következtében – esetenként kibővült, bizonyos helyein átalakult, egy időben itt ülésezett a Felsőház is. Közben a Múzeum gyűjteménye – funkciójából adódóan - folyamatosan bővült, mely felemésztette a rendelkezésre álló területeket. Az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Természettudományi Múzeum elköltözése után lehetőség nyílt a múzeumi terek kibővítésére, kis lépésekben elkezdődött a Magyar Nemzeti Múzeum rekonstrukciója.

Azonban a kis lépések csak rész megoldásokat eredményeztek, nagyon hiányzik az egész épületet átfogó, a funkciókat átgondoltan helyretevő, nagyvonalú megoldás.

Az épület jelenlegi állapotát megvizsgálva a következők a legfontosabb problémák:

- az épület gyalogos megközelítése szinte kizárólag a Múzeum körút felől megoldott,
- az épület a közvetlen környezetével – a kerttel – nincsen semmilyen viszonyban,
- a látogatók forgalma szinte kizárólag a valamikori, eredeti útvonalra kényszerített,
- a jelenlegi fogadóterek rendkívül szűkösek, nem elégítik ki a mai kor igényeit,
- hiányoznak a „látogatóbarát” funkciók, melyek révén „kinyílik” az épület, jelenlegi formájában inkább a múlt értékeinek templomaként hat, ezeknek a funkcióknak a hiánya miatt viszonylag kevés a visszatérő látogató,
- az épületben a közösségi területek területe rendkívül csekély, egyidejűleg ezért viszonylag kevés látogatót képes fogadni,
- az épületben a közönségforgalmi területek aránya túl kevés az üzemi terekhez képest, olyan üzemi funkció is helyet kapott az épületben, ami egyáltalán nem ide való,
- kevés olyan funkció található az épületben, ami bevételi forrást jelentene az intézmény számára, ez máshol kiemelt jelentőséggel bír,
- a Történeti Fényképtár irodája, raktárai, a Hangszertár jelenleg az állandó kiállítás 1. emeleti, míg az időszakos kiállítótér helyiségei az állandó kiállítás 2. emeleti helyiségei közé ékelődnek be, elvágva ezzel a térbeli és kronológiai folyamatot, bonyolulttá téve a látogatók útját,
- a Fegyvertár jelenleg nem látogatható, pedig érdemes lenne a látogatók számára megnyitni,
- az állandó kiállítás fejlődése – amennyiben a jelenlegi helyzet így marad - kizárt, fizikailag behatárolt,
- a könyvtár részben kitelepült a belső folyosóra, elvágva ezzel a körüljárhatóságot, látogatói megközelítése bonyolult,
- a valamikori belső – udvarok felé néző – folyosók az idők során kiállítótérre váltak, megszűntek a fontos közlekedő és mentálisan átvezető felületek,
- a máshol lényeges szerepet betöltő múzeum-shop, kávézó méltatlanul alárendelt helyzetben van, vagy teljesen hiányzik,
- a Lapidárium megközelítése az előzőekben említett funkciók mellett szinte észrevehetetlen,
- az épület akadálymentesítése nem megoldott, a főlépcső környéki szétदारolt helyiségek körüli lépcsők elvágják az akadálymentes közlekedés útját,
- az északi udvar alatti Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztály egysége – ami a közelmúltban készült el – útjában áll mindenféle bővítési és átalakítási kísérletnek,
- a Közművelődési Főosztály megfelelő helye inkább a közönségforgalomhoz közelebb lenne, az épületben kevés a – máshol már hétköznapiak számító – technikai berendezés.
- a Kertészház jelen formájában – bővítés nélkül – gyakorlatilag használhatatlan,

A fenti problémák, hiányok, ellentmondások következtében a Magyar Nemzeti Múzeum idejétmúlt, korszerűtlen épület benyomását kelti, mely nem tartott lépést a jelen korral, nem adott választ a kor kérdéseire, kihívásaira. Látogatói többnyire „láttam már” felkiáltással nem térnek vissza, vagy kizárólag az időszakos kiállítások kedvéért látogatják a Múzeumot. Az időszakos kiállítás pedig elsötétített, lefedett ablakaival önmagában véve ellentmondás jelenlegi helyén. Megoldást az jelent, ha új területek, terek megnyitása révén új, korszerű funkciók kerülnek az épületbe, illetve ha a meglévő működése átalakul.

2. TERVEZÉSI ELVEK

Az épület működését a fentiek miatt – meglévő és megőrzendő értékeinek megtartása mellett – alapvetően át kell gondolni.

A legfontosabb tervezési elvek az átalakítás során a következők voltak:

2.1 Az épület kerttel együtt történő beillesztése a szűken és tágabban vett környezetbe

- kiemelt jelentőségű feladatként kellett kezelni az épületnek és kertjének beillesztését környezetébe, jelen formájában az épület szinte csak a Múzeum körül felől közelíthető meg méltó módon, a Pollack Mihály tér felé – amelynek jelentősége felújítása után erősen megnőtt – hátat fordít, nem vesz tudomást arról a tényről, hogy ott nagy közönségforgalomra számot tartó események történnek, a fenti cél elérésének egyik fontos tényezője a Kertészház méltó funkciójának megtalálása megfelelő funkció kiválasztásával,
- új bejárat megnyitása a Múzeum utca és a Pollack Mihály tér irányából, amely lehetővé teszi a kert és az épület minél szervezettebb beilleszkedését, mindkét objektum be- és átjárhatóságát,

2.2 Az épület az ország egyik legjelentősebb műemléke, melyet a tervezés során végig szem előtt kellett tartani, emiatt az átalakítás minőségét és mélységét alapvetően ez a tény határozta meg, minden más ebből következett:

- kiemelt cél volt, hogy az épület minél kevesebb „kárt” szenvedjen az átalakítás során, „láthatatlanná” váljon a bővítés, ezzel együtt szervesen illeszkedjen a Múzeum elvi és fizikai rendjébe,
- **fontossá vált a valamikori keresztirányú tengely**, mely szinte egy második szimmetriatengelye az épületnek, melynek révén az épület megközelítése a jelenlegi frontális jelleg helyett többoldalúvá vált, és az egykori tengelyre felfűzött
- térsor - térszűkület-térbővület váltakozásával – újból értelmet nyerjen, és ugyanez jelenjen meg a -1 szinten,
- az épület meglévő adottságainak kihasználásával – az udvarok lefedésével, részbeni beépítésével - egy látogatók által érzékelhető és bejárható belső, önálló világ jön létre, ahol a vertikális jellegű elemek – lépcsők, liftek, „dobozok” – az épületet minél kevésbé érintik, szerkezetileg önállóak,
- a kiállítási szintek az idők során bekövetkezett, koncepció nélküli átépítések által szinte elveszítették az épületet egykoron meghatározó, legfontosabb térszervezési elv szerinti kialakításukat – a külső homlokzat mentén kiállítóterek, míg a belső udvarok körül a közlekedők helyezkedtek el -, ennek visszaállítása alapvető cél volt,
- az időszakos kiállítóterek 2. emeleti elhelyezésének megszüntetése egyfelől teret és lehetőséget nyújt az állandó kiállítás átgondolására, újraszervezésére, másfelől új, műszakilag-technikailag korszerű térbe kerülésével az időszakos kiállítások színvonala is jóval magasabb lehet, (megjegyzendő, hogy a tervezett időszakos kiállítási tér átmenetileg maradhat jelenlegi helyén, a hosszabb távra vonatkozó áthelyezés viszont mindenképpen indokolt)
- kiemelt jelentőségű feladat a Múzeum és közvetlen környezete – a kert – kapcsolatának megteremtése, mert a két objektum azonos szintre emelése egymást erősíti,
- ütemezhető megoldásban gondolkodtunk, mindenképpen célszerű ütemekre lebontani az épület megvalósítását, mely a tervlapon is nyomon követhető.

2.3 Építészeti kialakítás szempontjai

- **alapvető építészeti meghatározó elem a keresztirányú tengely** kijelölése, amely egyfelől az épület megközelítésében játszik kiemelt szerepet, másfelől szervezi a Múzeum belső életét, meghatározza a legfontosabb irányokat, orientál a látogatóközpont elhelyezkedésére,
- **a földszinten és a -1 szinten a középső épületszárny részbeni kibontásával kialakul ez az átlátható, szervező tengely**, amelyre az új létesítmények szerveződnek,
- meghatározó a terepszint alatti bővítésműny elhelyezkedése – a Bródy Sándor utca felőli oldalon -, amelyet a telek lehetséges megközelítése, a közvetlen környezet, a rendelkezésre álló terület nagysága és a kivágható fák száma határozott meg,
- a bővítésműny szintszámát alapvetően a használhatóság, a funkcionális igények, a lehető legkevesebb fakivágás, illetve a gazdaságossági elvek határozták meg,
- legfontosabb cél az épületen belül a modern, korszerű funkciók kielégítése volt, amely révén az épület használati értékének megnövekedése mellett a mai kor nyelvén, de egyben kellően visszafogottan, ugyanakkor karakteresen szóljon a látogatóhoz,
- minden új elem – ami alapvetően meghatározó a Múzeum további életében – az udvarokba vagy a bővítésműnybe került, ezzel kívántuk jelezni, hogy ezek az elemek később kerültek be az épületbe,
- a tervezett, új elemek a Múzeumban ugyanakkor határozottan elkülönülnek a klasszicista épülettől, ezt az elvet az alkalmazott új elemek morfológiájával és az anyaghasználattal kívántuk elérni, amely az udvarokba kerülő elemeket össze is köti a bővítésműnyvel, ezzel kívántuk megerősíteni az új- régi tengelyt,

- az épület jelenlegi méltóságjeljes megjelenésének megtartása alapvető építészeti elv volt, ezért a Múzeum előtti részben feltárt és dokumentált pincerészek megítélésünk szerint egyfelől nem képviselnek olyan értéket, amely alapján bemutatásuk és hasznosításuk feltétlenül fontos volna, másfelől az ugyancsak kiemelten fontos és lényeges március 15-diki ünnepségeken ezek látható jelenléte zavaró lenne,
- az időszakos kiállítás áthelyezésével és folyosók kiállítótérként való használatának megszüntetésével egyfelől hely szabadul fel az állandó kiállítás számára, másfelől visszaállítható a valamikori klasszicista térszervezés, ami a kiállítóterek kialakítását és a belső udvarokra néző közlekedőket illeti,
- külön kellett választani a közönségforgalmi és üzemi tereket, ezek megközelítését, jelen formában ezek több helyen átfedésben vannak, összekeverednek,
- a Múzeumba olyan funkciókat telepítettünk, amely rendszeres bevételt jelent az intézmény számára – a Múzeum nyitva tartása után is üzemelnek -, mely hosszú távon komoly pénzügyi bázist jelent,
- az épület akadálymentesítése minden közintézményre nézve kötelező, ez most csak kompromisszumokkal terhelten megoldott.

3. A TERVEZETT ÉPÜLET LEÍRÁSA

3.1 Megközelítések

3.1.1. Megközelítés gépjárművel

Az épületet gépjárművel a Pollack Mihály tér irányából lehet megközelíteni, a Bródy Sándor utcához közelebb eső oldalon, ahol a terepszint alatti bővítés is található. A viszonylag nagy egybefüggő rendelkezésre álló szabad terület mellett a kivágható fák magas száma, valamint a kedvező terep-magassági viszonyok – a Pollack Mihály tér cca. 1, 30 m-rel a kert szintje alatt van – szóltak.

Az utca szintjéről rámpa vezet a -1 és az alsóbb szintekre egyaránt.

3.1.2. Gyalogos megközelítések

A meglévő – díszlépcsőn megközelíthető – főbejárat **változatlanul maradása** mellett a két oldalsó bejárat is kiemelt szerephez jut, mindkét irányból – a Múzeum és a Bródy Sándor utca felől is - elérhető az épület. Mindkét bejárat a kapualjakon keresztül egy-egy lefedett udvaron halad át a földszinten. A látogatóközpont és **az egész épület feltárása szempontjából ez a legfontosabb elem.** A meglévő díszlépcső az 1. emeletre vezet, ahol az állandó kiállítás indul. Az oldalsó bejáratokon az északi lefedett udvar alatt lévő látogatóközpont vertikális közlekedőin – felfelé lépcsőn, lifteken, lefelé kényelmes „tereplépcsőn”, lifteken - lehetséges lefelé vagy felfelé haladni.

Természetesen a főlépcsőn az 1. emeletre jutva is lehetséges ugyanezen a vertikális közlekedőkön elérni a látogatóközpontot.

3.2 Fogadó- és kiállítóterek, látogatóközpont

A Magyar Nemzeti Múzeum jelenlegi fogadóterét rendkívül erőteljes, harmonikus térsor alkotja, ennél jobban működött az adott helyen nem lehetséges létrehozni, nincs is rá szükség. A főlépcső a keresztbe fordított előcsarnokba vezet, amelyből – a ruhatárak és a pénztárak közbeiktatásával közvetlenül elérhetők az állandó kiállítás terei. Az előcsarnok egyfelől azonban már nem képes a mostanra megnövekedett látogatói létszámot fogadni, másfelől nem lehetséges azokat a funkciókat létrehozni benne, amely nélkül manapság már nem működik múzeum. Emiatt – máshol – hoztunk létre egy látogatóközpontot, mely mindezeket a feladatokat ellátja, erről a későbbiekben esik szó részletesebben.

3.2.1. Állandó kiállítás

A Magyar Nemzeti Múzeum legfontosabb funkciója a magyarság történelmének bemutatása a kezdetektől napjainkig. Ez a feladat mindenképp áll, minden más lehet ugyan lényeges, de csak mint kiegészítő funkció jöhet szóba. Éppen ezért tartottuk rendkívül fontosnak, hogy az állandó kiállítás még több – a rendelkezésre álló legtöbb – térrel gazdálkodhasson, hogy a kiállítás minél sokrétűbb, gazdagabb legyen. Ehhez a bemutatási folyamathoz szervesen hozzátartozik, hogy a fizikai értelemben vett bemutatási folyamat kronológiai értelemben is folyamatos legyen, ne szakadjon szét elemeire, ne kelljen a kiállítás megtekintése közben előre- visszajönni, hogy lehetőség szerint minél nagyobb egybefüggő terület álljon az egyes bemutatásra szánt egységek rendelkezésére.

A fenti elképzeléseket az időszakos kiállítás pillanatnyilag szétszakítja, kettévágja, ráadásul a kiállítás bemutató része visszakanyarodik a folyosón, így ezen a helyen megszűnt a valamikori nagyvonalú térszervezése az épületnek. Az előzőekben már megfogalmazott építészeti elvek szerint célunk az volt, hogy ezt a valamikor nagyon jól működő rendszert visszaállítsuk. Éppen ezért az időszakos kiállítást áttelepítettük a bővítménybe, helyére pedig a pillanatnyilag a folyosón megtekinthető állandó kiállítás kerül, így helyreáll a rend.

Ez az elv az állandó kiállítás teljes területén következetesen végig vonul.

3.2.2. Látogatóközpont

Az előzőkben már szó esett a meglévő előcsarnok szűkösségéről, amely alkalmatlan a látogatók fogadásával, egyéb tevékenységével kapcsolatos feladatok ellátására. Ezért jött létre a látogatóközpont, amely ezeknek a funkcióknak hosszú távon képes megfelelni.

Az épület látogatóközpontját az északi lefedett udvar alatt alakítottuk ki, mely átnyúlik a bővítménybe. A látogatóközpont több egységet is magában foglal:

Lefedett északi udvar alatt -1 szinten.

- gyermekfoglalkoztató, gyermekmozi, gyermekmegőrző,
- kávézó,
- pihenőzóna, szarkofágokkal szegélyezett átjáróval a Lapidárium felé,
- vertikális közlekedők (lépcsők, liftek)

Átalakított északi múzeumi épületszárny (nyaktag)

- pénztárak, információ,
- ruhatárak,

Felülvilágított bővítmény -1 szinten

- pihenőzóna, galéria, kiállítótér, (betekintés az időszakos kiállítótérbe)
- vizesblokkok,
- múzeum-shop,
- vertikális közlekedők (lépcső, liftek)

Felülvilágított bővítmény -2 szinten

- internet kávézó,
- időszakos kiállítótér előtere,
- vertikális közlekedők (lépcsők, liftek).
- időszakos kiállítótér

Térbeli kapcsolatát tekintve a látogatóközpontoz tartozik a **multifunkcionális tér**, amely több esemény színtere is lehet. Normál hétköznapokon a lefedett tér találkozóhelyként, kávézóként üzemel, melynek fogyasztótér a lefedett tér alatt helyezkedik el, látszólagos randomszerűen elszórt padokkal, asztalokkal, melyek mozgathatók.

A térnek a főbejáráshoz közelebb eső oldalán egy „doboz” található – mely az 1. emeletről is elérhető -, mely egy kihúzható, lépcsős lelátót rejt magában. Konferenciák alkalmával a kávéházi fogyasztás ülőalkalmatosságait, asztalait összetolják a tér keleti végébe, kihúzzák a lelátót – melyeken ülő- és hátpárnákon 200 fő fér el egyidejűleg -, melyhez a lelátó előtt még 200 fő jön hozzá. Konferenciák alkalmával lezárják a közforgalom elől a Múzeum utcai bejáratot – csak a konferencián résztvevők, meghívottak részére szabad a bejárás -, valamint a két udvar közötti nyaktagi részt az északi udvar felőli oldalon. A nyaktagban lévő vizesblokkok, ruhatárak szolgálnak a konferencián résztvevők részére, így ez az egység önállóan tud működni. A konferenciátér az 1. emeletről is elérhető, ha valaki onnan közelíti meg.

Mindkét udvari tér felett fémszerkezetű üveghártya biztosítja a lefedést, térelhatárolást, mely kihúzható árnyékoló szerkezettel is ellátott, biztosítva a nap elleni védelmet.

3.2.3. Időszakos kiállítótér

Az időszakos kiállítás a bővítmény – 2 szintjéről nyílik, a kiállítás előterétől mobil üvegfalakkal leválasztva. Az előtérben a pihenőzónával egy légtérben egy-két kisebb kiállítótér is kialakításra került, mivel jelenleg nem áll rendelkezésre kisebb alapterületű kiállítótér kamara kiállítások részére. Ezek a helyeken lehet fotó-, grafikai vagy érme kiállításokat rendezni.

A kiállítótér a mai kor igényeinek megfelelő, korszerű, felülvilágított, árnyékolt, szórt bevilágítással rendelkező – de igény esetén elsötétíthető – tér. Manapság már a nagy kiállítóterek műszaki értelemben sokkal többet tudnak, mint régebben, változtathatók a fényviszonyok, a padlószintek stb.

Az általunk elképzelt időszakos kiállítótér mindezzel felszerelt: a felülvilágítók igény esetén tetszés szerint árnyékolhatók, elsötétíthetők, a padlószintek egy meghatározott raszter mentén az alsó manipulációs szintről mozgathatók – akár kétszintessé is átalakítható -, az egész kiállítótér tetszés szerint mobil válaszfalakkal – üveg vagy tömör – leválasztható a kiállítás által megkívánt alapterületi igénynek megfelelően. Az időszakos kiállítótér alapterülete megegyezik a jelenlegi – a múzeum épület 2. emeletén található – kiállítótér alapterületével, de igény esetén az alapterület növelhető.

3.2.4. Meglévő üzemi és látogatói terek a múzeum épületében

Az épületben meglévő üzemi terek közül van, ami kikerül az épületből, van, amelyeknek elhelyezkedése – az átalakításnak megfelelően – módosult.

Szintekre lebontva

- 2 szint** - az északi udvar alatti tér falait visszabontjuk az új, - 1 szintű padlószintig, alatta gépészeti bűvőtér létesül a meglévő megtartásával,
- 1 szint** - az északi udvar alól kikerül a teljes ott lévő Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztály, emellett további, a szinteken található helyiség is, amelyek ehhez a főosztályhoz tartoznak és egy **teljesen más épületbe kerül**, elhelyezésüket nem a Múzeum épületében oldottuk meg,

- az őrseg helyiségeinek egy része a kapualj másik oldalára kerül,
 - a főlépcső alatti felső szintre kerül a Történeti Fényképtár az 1. emeletről,
 - több kisebb-nagyobb helyiség átrendeződik a Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztály egyéb megszűnt helyiségeibe, többek között az északi kapualj alatti helyiség,
 - a Közművelődési Iroda északi kapualji helyiségei mellett az új kávéház üzemi terei lesznek,
 - a szellőző kivezetések egy-egy növénycsoportba elrejtve lesznek a kert szintjére felvezetve,
- Földszint**
- a Közművelődési Főosztályt és az informatika egységeit a bővítménybe helyeztük át, előbbit a látogatóközponthoz kapcsolva a szükséges raktárral együtt, ezzel együtt elbontásra kerül az udvar földeme, részben a felülvilágítókkal együtt,
 - a középkori és kora ókori kőtár anyaga a Lapidárium előtti térbővületbe került, a kőtár helyén dolgozói büfé-étkező létesül önálló vizesblokkal, a mögötte lévő időszak kiállítás helyén oktatói kabinetek lesznek,
 - a két oldalsó bejárati kapualjat kiszabadítjuk, a Múzeum utcai előadó megszűnik és az előbbieken említett oktatói kabinet részét képezi,
 - a középső szárnyat kibontjuk és az eredeti állapotot állítjuk helyre, megszűnik a büfé és átalakul a vizesblokk, a továbbiakban a multifunkciós térhez tartozik konferencia esetén,
 - az őrseg helyiségei szinten belül áthelyezésre kerülnek,
- 1. Emelet**
- a Történeti Fényképtár áttelepítésre kerül a földszinti főlépcső felső szintjére,
 - a Hangszertár a bővítményben kap helyet,
 - az épület déli szárnyában az állandó kiállítás folyosójáról eltűnik a visszaforduló kiállítás – visszaalakul közlekedő folyosóvá –, egyidejűleg kiegészül az állandó kiállítás a Honfoglalás kori anyaggal, ezzel befejeződik a Magyarország történetének kronológiai sora,
 - a Fegyvertár látogathatóvá válik,
 - a Könyvtár folyosóján csak a katalógusok maradnak, minden más eltűnik a szobákban és a folyosó átjárhatóvá válik,
- 2. Emelet**
- a díszlépcső két oldalán lépcsők helyett rámpák készülnek az akadálymentesítés miatt,
 - az 1. emelethez hasonlóan a folyosók felszabadulnak az állandó kiállítási funkció alól, ismét közlekedő folyosóvá válnak,
 - az időszakos kiállítás a bővítménybe kerül, helyén állandó kiállítótér lesz,
- Tetőtér**
- a szint – mivel a közelmúltban készült el, valamint valószínűleg az ott dolgozók igényeinek megfelelően alakították ki – érdemben nem változott, csupán az új gépészeti rendszereket kell átvezetni.

3.2.5. Tervezett új beépítések – üzemi terek

Az új beépítést a Múzeum épületének Bródy Sándor utcai oldalán, a terepszint alatt terveztük három szinten. A létesítmény megközelítése a Pollack Mihály tér felől történik, rámpával lehet a – 1 szintre lehajtani. A további szintekre a gépjárművel történő lejutás szintén rámpával megoldott. Az egyes szinteken a következő funkciókat helyeztük el, melyeket közös vertikális közlekedő mag – lépcső, teher- és személyliftek – kötnek össze:

- **1 szint:** itt kapott helyet az átmenő műtárgy raktár I. külső és belső kezelő térrel, - mely a Múzeum hátsó, üzemi folyosójával áll közvetlen kapcsolatban -, gépészeti tér, valamint az egy-egy lesüllyesztett patio köré szervezve a Közművelődési Főosztály és a Műszaki Osztály irodái. Mindkét osztály közvetlen kapcsolatban van a látogatóközponttal, de emellett a Műszaki Osztályról elérhető a hátsó üzemi folyosó is.

- **2 szint:** a szint üzemi terei közül megtalálható itt az átmenő műtárgy raktár II., valamint egyéb raktárak közös előtérrel, illetve gépészeti tér. A raktárak kapcsolatban vannak a látogatóközponttal.

- **3 szint:** a szintre kerültek az ásatási raktárak egyéb kisebb raktárakkal, a Peugeot Boxer parkolókkal. A szint többi része mélygarázs – 44 gépkocsi parkolóval –, melyek közül 2 mozgássérült parkoló. A gépkocsival érkezők a személyliftten keresztül érhetik el a – 1 szintet. A mélygarázs végén található egy raktár, mely az időszakos kiállítótér alatti manipulációs tér alá került.

Szerkezeti megoldás a bővítményre

A meglévő múzeumi épületet a melléépítés miatt alá kell alapozni, kizárólag egy szint melléépítése esetében nem volna szükség rá, ez azonban rendkívül nagy terepszint alatti beépítést eredményezne, ami további fák kivágását vonná maga után.

A fentiek miatt – és gazdaságossági szempontokat is figyelembe véve –, két szint megépítésénél a terepszint alatt fajlagosan gazdaságosabb három szint megépítése, döntöttünk az utóbbi mellett.

Ebben az esetben a múzeum épületének alapozása alatt új alaptesteket kell építeni JET-GROUTING eljárással, ami manapság teljesen bevett és alkalmazott technológia. Amennyiben ez a technológia már az építkezés helyszínén felvonult, célszerű az összes munkagödör megtámasztást ezzel a technológiával megoldani.

3.2.6. Kertésház bővítése

Az épületbe a Műszaki Osztály kiköltözése és az épület bővítése után 250 adagos főzőkonyha kerül. Bővítés nélkül az épület a kis alapterület miatt gyakorlatilag használhatatlan lenn, ezért indokolt bővítése. A főzőkonyha a terepszint alá kerül – lépcsővel, étellifttel áll kapcsolatban a felső szinttel –, míg a fogyasztótér a felszínre. A

konyhaüzem gazdasági feltöltése a Pollack Mihály tér felől történik az ott kialakított – megosztott használatú – üvegdobozon keresztül. A Kertészházat egy árnyékolt üvegdobozzal bővítjük a felszínen, mely illeszkedik a telek Pollack Mihály tér felőli pergolasorába, ami lezárja a hátsókeretet, de egyben lehetőséget is nyújt az intézmény megközelítésére is. A pergolaelemek között felváltva üvegfödém – ami alatt szarkofágokat helyeztünk el –, illetve kifeszített fémszálak vannak, melyekre növény futhat fel. Itt kapott helyet a pergolával fedett éttermi terasz is.

3.2.7. Udvarok lefedése

Az udvarokat lefedése alapvetően üveggel történik, speciális tartószerkezettel. A függőleges tartószerkezetet négy acélpillér alkotja az udvar négy sarkában, melyre egy síkfelületre feszített kétszer görbült üvegfelület kerül, mely háromszög alakú elemekre bomlik a fedés miatt. A felület az udvar határoló falaihoz síkfelületként csatlakozik, ezzel elkerülhetővé vált egyfelől a sík-görbe felület problematikája, másfelől az üvegtető feletti üzemi terek használati értékét a tetőtérben egyáltalán nem befolyásolja a kialakítás.

Az acélpilléreket a fedés alatt feszített acélsodrony tartja össze a vízszintes erők felvétele miatt.

Az acélpillérek befogottak – esetleg a meglévő épülethez pontonként rögzítettek –, a Lapidárium esetében a fő közlekedőforgalomból amúgy is kieső részen halad át a födémén, az északi udvar esetében pedig önálló alaptest kerül alá. Az acélpillérek tetejére – egy-egy csomópontban – ül fel a kétszer görbült osztott keresztmetszetű acélgerenda, amelyekre pontonként megfogott edzett üvegtáblákat erősítenek. Az üvegtáblákra emalit bevonat kerül, ami alacsony napsugárzási érték esetében hatásos.

Magas napsugárzási érték esetében az udvarok **árnyékolása** a következő módon történik:

Az üvegtető alatt vízszintesen több, koncentrikusan elhelyezkedő üres acélrúd keret halad, melyekre egyfelől a világítótesteket lehet felerősíteni, másfelől a rudak rejtik magukban a vászon anyagú, az üvegosztásnak megfelelő - háromszög alakú – árnyékolókat. A rudakat vékony acélsodronyok kötik össze az üvegosztásnak megfelelően. Az árnyékoló vásznak motoros működtetés mozgatja az acélsodronyok mentén. Létezhet többféle színű vászon is egyidejűleg az árnyékolás intenzitásának függvényében.

Lásd a következő oldalon a megoldási sémát.

4. HASZNOSÍTÁSI JAVASLATOK – népszerűsítést illetve a bevételt növelő építészeti megoldások ismertetése

A hasznosítási javaslatok előtt fontos tudni, hogy a Múzeum bizonyos részei belépőjegy nélkül is bejárhatók. Ez azért lényeges, mert jó, ha a múzeum nem egy elzárt „templom”, hanem adott esetben az átlagos ember mindennapjainak részévé válik, természetes, hogy használja akár hétköznapi is az épületet. Véleményünk szerint az állandó és időszakos kiállításokon, valamint az üzemi tereken kívül mindenható célszerű beengedni az érdeklődőket, annál is inkább, mert van, akit csak az épület érdekel.

Az épületben olyan funkciókat is kialakítottunk, amelyek az intézmény számára hosszú távon, állandó jellegű bevételt jelentenek. Külön kell választani az épületen belüli és a kert hasznosításából származó funkciókat, lehetőségeket. Az épületen belüliek részben helyiségek bérbeadásából származnak, részben az üzemeltetési jogot adják bérletbe.

4.1 Épületen kívül

A Múzeumok Majálisa rendezvény már évek óta jelen van Budapest múzeumi életében, célszerű tematikus jelleggel évente megismételni. A kert viszonylag széles gyalogos útjaival megfelelő teret nyújt a felállított sátrak elhelyezésére, melyek az egész kertet igénybe vehetik. További lehetőség egyéb budapesti rendezvényekhez való kapcsolódás, mely túl azon, hogy bevételt jelent, megismerteti a résztvevőket a Múzeum mindennapjaival. Ugyanez az indirekt kommunikáció igaz a múzeumkertben kialakított gyermek-játszóterekre is, ebben az esetben már egészen kis korban megismerhetik, „megszokhatják” a gyermekek a múzeum-közeli jelenlétet.

Komoly bevételt jelent a Kertészház bővítésével kialakított elegáns étterem, mely nyitvatartási időben elérhető a Múzeum kertjéből, nyitvatartási időn túl pedig a Pollack Mihály tér felől. A téren az utóbbi időben komoly rendezvényeket tartottak sörátorral stb., ehhez nagyon jól illene egy étterem.

Minden évben március 15-dikén hagyományosan a Magyar Nemzeti Múzeum előtt zajlik az állami megemlékezés a nemzeti ünnepen. Ebben az időben még nem működik az Arany János szobor körüli vízsugaras vízjáték, ezért a teljes burkolt felületen lehet az ünnepelő tömegnek tartózkodnia.

4.2 Épületen belül

Az épületen belül működik a Lapidáriumban rendszeres komolyzenei koncertsorozat, amelyet a továbbiakban is célszerű megtartani.

Az épületben több vendéglátóipari egységet javasoltunk elhelyezni, gyakorlatilag mindegyik alsóbb szintre került egy-egy. Mivel a Múzeum közvetlen környezetében legalább három egyetem is működik, erősen valószínűsíthető, hogy az egyetemisták nagy számban keresik fel ezeket a helyeket. Fentiek alapján így kíváncsi alakítottunk ki a multifunkciós térben, a látogatóközpont -1 szintjén, internet kávézót pedig a -2 szinten. Fontos, hogy a Múzeumnak ezek a részei belépőjegy nélkül bejárhatók, így ezek a nyitvatartási időn túl is üzemelhetnek.

A Múzeum Shop túl azon, hogy informatív jelleggel népszerűsíti a múzeumi látványokat, újabb komoly bevételi forrást jelentenek. Éppen ezért lényeges, hogy helye ne legyen eldugott, könnyen megtalálhassák a látogatók, kapcsolódjon valamelyik fő funkcióhoz, ugyanakkor kellő kapacitással – alapterülettel, felkészült kiszolgáló személyzettel – rendelkezzen. A terv által javasolt hely – látogatóközpont – ebből a szempontból a lehető legjobb. Szintén lényeges, hogy a Közművelődési Főosztály ugyanitt található, ezáltal kapcsolata a látogatókkal sokkal közvetlenebb. Ugyanitt helyeztünk el kisebb kiállítótereket is.

Fenti szempontból az épület egyik leglényegesebb eleme a multifunkciós tér, ami az általános ismeretterjesztő előadásokon túl állandó bevételi forrást jelenthet az intézménynek, ha konferenciákra, előadásokra, továbbképzések számára kiadják. Nem kizárt gimnáziumi, egyetemi programokra való kiadás sem. Mint az előzőekben már elhangzott, a Múzeum életétől teljesen függetlenül is működhet, nem zavarják egymást.

A látogatóközpont egyik eleme a gyermekfoglalkoztató, melyet bérbe is lehet adni szakkörök számára is. A szakkörökön részt vehetnek gyermekek és felnőttek egyaránt.

Létezik az úgynevezett közvetlen bevételt nem hozó, de a hosszútávon lényeges megtérülést jelentő „befektetés”, amikor az embereket minél jobban bevonják a múzeum életébe.

Részletesen lásd még a 7. fejezetben, az Üzemeltetési leírásban.

5. ÜTEMEZÉS

Az épület megvalósításának ütemezését a következők szerint javasoljuk:

I. ütem

- a kertészeti szakvélemény szerint a javasolt fák kivágása,
- az északi udvar alól **kiköltözik a Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztály** a Múzeum által kijelölt **másik ingatlanba**, ezzel együtt a Főosztályhoz tartozó egyéb irodák, raktárak kiköltözése is megtörténik,
- az északi udvar földemének részbeni elbontása, déli udvar burkolatának elbontása északi, közbenső és déli kapualjak kibontása,
- Múzeum utcai bejárat kialakítása,
- udvarok lefedése üvegtetővel, az udvarok egységes burkolása,
- északi udvari látogatóközpont rész – dobozok, vertikális közlekedők – megépítése (akadálymentessé válik az épület),
- déli udvaron a multifunkciós tér megépítése,

II. ütem

- ütem szerinti fakivágások,
- a bővítmény első ütemének megépítése, rámpákkal, raktárakkal, parkolókkal, összebontják –1 szinten a meglévő Múzeum épülettel,

III. ütem

- ütem szerinti fakivágások,
- a bővítmény második ütemének megépítése, ezzel megvalósul a teljes látogatóközpont és az időszakos kiállítótér, a két bővítményi ütem összevonásra kerül,
- a meglévő Múzeum épületben az 1. és 2. emeleten a kiállítói szinteken megtörténik az áttelepítés: az Időszakos kiállítótér a bővítménybe, Történelmi Fényképtár a fölépcső alá, Közművelődési Főosztály és a Műszaki Osztály, valamint a Hangszertár a bővítménybe kerül,
- a Múzeum épületében megtörténnek a szükséges egyéb átköltözések, összevonások,
- a Múzeum előtt és két oldalán a díszkert kialakítása,

IV. ütem

- ütem szerinti fakivágások,
- a Kertészház átalakítása és bővítése, Pollack Mihály tér felőli pergolasor megépítése,
- a tér felőli bejárat kialakítása,
- díszkert befejezése,

V. ütem

- ütem szerinti fakivágások a végleges kerthez,
- a kertterv szerinti végleges kert kialakítása.

Az egyes ütemek grafikus megjelenítése a 9. számú tervlapon található a szükséges fakivágásokkal, kertészeti vizsgálatokkal együtt.

FUNKCIÓSÉMA ÉPÜLETEN BELÜL ÉS KÍVÜL

6. AKADÁLYMENTESÍTÉSI MEGOLDÁSOK

Az épület jelen állapotában nem felel meg a komplex akadálymentesítés követelményeinek. Ehhez fel kell mérni egyfelől pontosan a lehetőségeket és a lehető leggazdaságosabb, legjobb megoldást kell kiválasztani a fogyatékkal élők részére.

Az épület akadálymentes bejárata a Bródy Sándor utcai bejárat. A jövőben ez kiegészül a Múzeum utca felőli bejáratral is, hiszen az **épület hosszanti irányban akadálymentesen átjárható**. Az északi udvarban helyeztük el azokat a mozgássérültek által is használható lifteket, amelyekkel az összes szint elérhető. Az egyes szinteken pedig a kisebb szintkülönbségeket rámpával vagy lépcsőkorrátra szerelhető járószékkal oldottuk meg. (a díszlépcső környezetében megszüntettük a néhány fokos lépcsőket, helyükre rámpa került, más esetben a rámpát az előírásoknak megfelelően kell átalakítani). A bővítményben a mélygarázs szintjén mozgássérült parkolókat helyeztünk el, mozgássérültek számára is alkalmas liftekkel.

Az egész épületben felül kell vizsgálni a szabad szélességeket, a tervezett lépcsőket akadálymentesen kell kialakítani, megfelelő korlátokkal. A vizes helyiségekhez mozgássérült illemhely és pelenkázó tartozik minden szinten.

A gyengén látók és vakok részére vakvezető (taktilis) vezetősávokat kell elhelyezni az egész épületben, a gyengén hallók, siketek részére indukciós hangerősítő rendszert (T-coil) kell telepíteni.

Fontos feltétel az egész épületben a megfelelő csúszásmentesség kialakítása, valamint a belsőépítészetben a használati pultok esetében a szabad magasság biztosítása a kerekesszékekkel közlekedők számára.

A megfelelő megvilágítás a gyengén látók számára elengedhetetlen feltétel, ezért minden közösségi – a látogatók által használt - teret az előírt megvilágítási értékre kell méretezni.

A fenti megoldások a tervben következetesen szerepelnek.

7. Környezetvédelmi szempontok

7.1 Levegővédelem

A tervezés során a környezetvédelemre kiemelt figyelmet fordítottunk. Az épület bővítményének elhelyezésekor megvizsgáltuk, hogy hol lehetséges a lehető legkevesebb fakivágással az objektumot telepíteni. Ügyeltünk arra, hogy alaprajzi értelemben az objektum egy szintre számított alapterülete a lehető legkevesebb legyen, emiatt (is) terveztünk három szintet a terepszint alá, ami gazdaságossági értelemben is mérvadó.

A mélygarázsok szellőztetését magasan a földszinti használati szint fölé vezettük ki, ezáltal a kert terhelése nem számottevő.

Az épület szellőztetése során az elhasznált levegőt az épület gerince fölé kell kivezetni. A frisslevegő bevezetés az elhasználttól térben különböző helyen történik, magassági értelemben – mivel belvárosi környezetről beszélünk – szintén magasan, a tetőgerinc felett megoldott. Az épületben nincs olyan berendezés, ami a környezetet huzamosan szennyezné, normál múzeumi üzem zajlik az épületben.

7.2 Zajvédelem

Az épületben zajforrás több helyen található. Az egyik a parkolószinthez tartozó szellőzőgépek zajkibocsátása, melynek tervezésénél a kimenő zajtól óvni kell a környezetet. Ezt komplex zajvédelemmel kell megoldani: olyan szellőzőgépeket kell választani, ami eleve csendesebb üzemű, illetve a kimenő szellőzőcsatornára zajcsökkentő elemeket kell felszerelni.

A másik zajforrás a közönségforgalmi terek szellőzéséből-hűtéséből adódik. Mivel múzeumi funkcióról van szó, eleve a szellőzőrendszer méretezésénél erre ügyelni kell, csak csendes üzemmódú szellőzőgépek jöhetnek szóba, ahol ügyelni kell a szellőzőgép üzemzajának értékhatár alá való csökkentésére. Ez a helyzet a hűtőgépek esetében is, manapság már nem képzelhető el múzeum klimatizálás nélkül. Jelen esetben – mivel régi épületről van szó – viszonylag vastag, tömör téglafalak a térelhatároló szerkezetek, azonban sok, nagy üvegfelület található az épületen, melyek révén nyáron az épület felmelegszik, télen pedig lehűl. A nyári üzemmód esetében fontos a hűtés, melyhez nagy hűtőkapacitásra van szükség. A szellőzési-hűtési rendszer zajvédelmének esetében ugyanúgy komplex zajvédelmi rendszert kell alkalmazni.

A tervezés során ugyanakkor ügyelni kell a környezeti zajhatásokra, ami alapvetően a Múzeum körút forgalmából adódik alapvetően. Az alkalmazott épületszerkezeteknek a zajmérésből származó értékeknek kell megfelelniük, ezért a külső térelhatároló szerkezeteknek – falaknak, nyílászáróknak – fokozott zajvédelmi értékkel kell rendelkezniük.

A bővítményből a közönségforgalmi tér fűtése a meglévő rendszerhez kapcsolódik, kapacitásnövelés nyilván szükséges, azonban ez nem jár zajnövekedéssel.

7.3 Természetes vizek védelme

Az épületben elválasztott rendszerű csatornarendszert terveztünk, ahol az esővíz külön rendszerben gyűlik össze. Az esővizet alapvetően két különböző jellegű helyen kell összegyűjteni, a tetőkön és a burkolt kerti felületeken. A csapadékvizek közül a tetőn összegyűjtött víz a kevésbé szennyezett, a burkolt kerti utakon keletkezett csapadékvíz a szennyezettebb.

A Múzeum kertjében megjelenik a szabad vízfelület medence és vízsugaras vízjáték formájában. A rendszer tervezésekor ügyelni kell a víztisztító berendezés működésének hatékonyságára.

8. ÜZEMELTETÉSI LEÍRÁS

A Múzeum épületének üzemeltetése a bővítmény létesítésével együtt továbbra is egy kézben marad, gazdálkodását azonban más alapokra kell helyezni. Alapvetően a gazdaságos működtetés alapfeltétele a kiadások csökkentése mellett a bevétel növelése.

Manapság a múzeumok – ugyan nem nélkülözve az állami dotációt – egyre inkább saját gazdálkodást folytatnak.

A kiadások csökkentésének feltételei a következőkben foglalhatók össze.

Műszaki feltételek

- az új épületgépészeti rendszerek megfelelő kiválasztásával az üzemeltetési költségekben komoly megtakarítás érhető el,
- a meglévő rendszereket fel kell újítani, ahol lehetőség van, ott a régi, elavult rendszereket le kell cserélni korszerű, energiatakarékos rendszerekre,
- az épületgépészeti rendszerekben alkalmazott géptípusok kiválasztása mérvadó,
- az épület energiaellátásában az energiatakarékos megoldásokat kell preferálni,

Személyi feltételek

- az épületben működő dolgozói létszámot – a funkcióknak megfelelően – csökkenteni kell, azokat az osztályokat, szervezeti egységeket ki kell szervezni az épületből, amelyeknek jelenléte nem feltétlenül fontos, pl. a Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztályt,
- épületen belül össze kell vonni az azonos szervezeti egységbe tartozó kollégákat, lehetőség szerint minél inkább a csoportosítás a cél.

A bevételek növelésének feltételei a következőkben foglalhatók össze:

Műszaki, technikai feltételek

- növelni kell a jegyeladásokból származó bevételeket, ehhez több látogató szükséges, amihez a látogatók fogadóképességét kell növelni, ez a megvalósítandó bővítéssel megvalósítható,
- növelni kell a helyiségbérletekből származó bevételeket, ehhez nagymértékben hozzájárul a tervezett átalakítás során létrejött multifunkciós tér, melyet sokféle rendezvény számára lehet bérbe adni: konferenciákra, intézményi és egyéni rendezvények céljára stb.,
- növelni kell az üzemeltetésből származó bevételeket, ehhez több ilyen jellegű létesítmény szükséges a mostaninál, a terv több ilyen lehetőséget is tartalmaz, ezek a kávézók, internet kávézó, a bérbe adható 250 adagos étterem stb.,
- a gyermekfoglalkoztató kialakítása alkalmas szakkörök bérbe adására,
- a látogatóközpont előterében bérbe adható kiállítótér létesül, a Múzeum Shop kapacitását meg kell növelni, alapterületet, árukészletet kell bővíteni, a tervezett kialakítás már megfelel ennek az igénynek,
- fiatalok számára szervezett ismeretterjesztő előadássorozat elindítása, mely történhet a földszinti oktatási kabinetben is az üzemi területen, vagy kellő érdeklődés mellett a multifunkciós térben is.

Személyi feltételek

- a Közművelődési Főosztálynak a látogatóközpontba történő áttelepítése nagyban hozzásegít ahhoz, hogy a marketing tevékenység minél hatékonyabb legyen, különösen fontos, hogy a Múzeum Shop is a környezetében található.
- a gyermekkorú népesség fokozatos bevonása a Múzeum életébe, mely elképzelhető nyári „napi bejárás” táborok szervezésével,

Közvetlen bevételt nem jelentő, de hosszú távú bevételt hozó tevékenység

- alapvető cél az, hogy minél több ember használja rendszeresen a Múzeumot, annak infrastruktúráját,
- a múzeumba járás ne hétfégi vagy ünnepnap esemény legyen az emberek életében, hanem a hétköznapi eseményévé váljon – leszámítva az időszakos kiállítások megtekintését -, ehhez elengedhetetlen, hogy a Múzeum csak a közvetlen kiállítási terekbe történő belépéshez kérjen belépőjegy vételt, a Múzeum többi része belépőjegy nélkül bejárható és használható legyen,
- a Múzeum minél több alkalommal vegyen részt Budapest közösségi életében,
- a Múzeumnak –az átalakítás után különösen – a nemzetközi múzeumi életben fokozottan meg kell jelennie.

A PÁLYÁZAT KERTÉPÍTÉSZETI RÉSZÉNEK ARS POETICÁJA

A Múzeum és a Múzeumkert.

Szerves egység. Kellene, hogy az legyen.

Az Épület felújított. A Kert leromlott.

Az Épület rendszert alkot. A Kert rendszertelenséget. Nem méltó az Épülethez. Kellene, hogy az legyen. Lelkünk rajta.

Reményünk, hogy e pályázat kertépítészeti is jelent. Nemcsak építészeti.

És nemcsak a pályázat. A megvalósítás is.

A kertépítészeti szöveges munkarészt megpróbáljuk rendszerszemléletűen és a lényegre törekedve a lehető legrövidebben megfogalmazni úgy, hogy

- a kiírás azt érintő megjegyzéseire reflektáljunk,
- a bírálókat minél kevésbé terheljük és
- elképzeléseinket a lehető legérthetőbben adjuk közre.

1. KERTÉPÍTÉSZETI VIZSGÁLAT

Az alábbi vizsgálati munkarész készítésének legfőbb indoka, hogy e vizsgálatban leírtakkal támasszuk alá tervünk indokoltságát. Az alábbiakban a kertet alkotó főbb – természetes és mesterséges – elemeket – fontossági sorrend nélkül - csoportonként tárgyaljuk a könnyebb átláthatóság érdekében.

Burkolatok

A burkolatok közül ömlesztettek és szilárdak is megtalálhatók a kertben. Ilyenek: beton, nagykockakő, kiskockakő, kavics, murva. Állapotuk elhanyagolt. Anyaghasználatuk majdnem véletlenszerűnek tűnő. Felületeik és vonalvezetésük alakja, formálása, zavaros, rossz összképű. Erősen érződik rajtuk a különböző időszakokban, különböző okokból ide-oda „tákoltság”. Rendkívül méltatlan, - ugyanakkor a használók részéről akceptálható, - hogy a kert egy jelentős részét gyakorlatilag gépkocsi parkolóként használják.

Kerti berendezések, díszítőelemek

A padok a 60-70-es évek designja. Deszkáikon grafittikkel. Legalább lennének ötletesek. De nem. Csak ronda firkák.

A lámpák archaizálóak, mintha korabeliek lennének, vagy mégsem? Nyakukon egy-egy modern térfigyelő kamerával.

A hulladékgyűjtők szintén a 60-70-es évekből maradtak itt. Rácsos kosár, bennük világoszöld nylonzacskó.

Az ivókút modern, de silány.

A szobrok legalább szépek. Valamennyire változatosak is. Amennyire egy ilyen kertben indokolt.

A bemutatott régészeti emlékek szükségesek. És szépek.

Az épületgépészeti és egyéb műtárgyak is szükségesek. Viszont csúnyák.

Növényállomány

Fák

Ez a vizsgálati munkarész legfontosabb és legérzékenyebb pontja. Ezért hagytuk a legvégére.

A fákat – elhelyezkedésük alapján – ketté lehet csoportosítani: fasorok és szoliterek. Facsoportokról nem nagyon lehet beszélni, mert a faállomány annyira összenőtt, hogy egy - szinte - homogén lombkoronaszintet ad,

- akár emberként a valóságban ott járva alulról
- akár madárként a képzeletünkben a google-ön felülről szemléljük.

2008-ban készült egy rendkívül részletes és szakszerű fafelmérés. Ezt helyszíneléssel kiegészítettük. Az előbbi szerint 189 db fa van, az utóbbi szerint 186 db. Bár 3-nak látszik a különbség, mégis csak 1, mert a 3-törzsű páfrányfenyőt ők 3-nak számolták, mi 1-nek. Így is marad 1. Ez 0,5 %-os eltérés. 1:500-as mélységben ez nem releváns.

Az összesen 186 db fa 32 fajból képviselteti magát.

- a legidősebb egy hegyi szil (Ulmus glabra) a kb. 110 évével,
- a legtöbb a nyugati ostorfa (Celtis occidentalis) 31 db-bal,
- a második legtöbb a vadgesztenye (Aesculus hippocastanum) 21 db-bal,
- 8 fajból csak 1-1 db van,
- 11 fajból csak 2-2 db,
- a maradék 11 faj egyedszáma 3-20 db között változik.

A 32 fajból építés-korabeli (értsd: épület építési korára jellemző) kb. 12 faj, melyeket a Faállomány vizsgálat c. kartogramhoz tartozó táblázatban megjelöltünk. A kartogram lényegileg azonban azt hivatott bemutatni, hogy a meglévő fák normál fejlődés esetén 20 éves korban, ill. teljesen kifejlődve mekkora koronaátmérőt kellett volna, hogy növeessenek. Ha ez megtörténhetett volna, még sokkal nagyobb lenne az amúgy is nagy árnyékvetés. De ez értelemszerűen meg sem történhetett a későbbiekben felsorolt adottságok miatt. Ennek következtében is megállapítható tehát, hogy a meglévő fák átlagos életkörülményei (térszükségletei) sem biztosítottak a mai helyzetben.

Kertépítésként a részletes állapotfelmérés eredményeit nem kívánjuk felülbírálni, mert nem a mi szakmánk, ezért tisztában vagyunk azzal, hogy – jobban - nem érthetünk hozzá. Arról nem is beszélve, hogy egy – túlnyomórészt – élete végét járó faállomány esetén (természetesen egy-két kivételtől eltekintve) a vizsgálat óta eltelt 1,5 év nem jelent sokat. Ezért csatlakozunk a szakvizsgálat megállapításaihoz, mely szerint

- 80 db kivágandó (szerintünk 85 db)
- 47 db-ot vissza kell vágni
- 45 db-ot gallyazni kell és
- összesen 1 db az, mely „nem igényel beavatkozást”.

Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy a szakvizsgálat a fákat csak minőségi szempontból értékelte, míg mi – a minőséget kevésbé szakszerűen tudjuk megállapítani, - viszont azon kívül még vizsgáljuk a fa

- esztétikáját
- a kertben elfoglalt helyét, azzal való viszonyát
- a látványt
- a faj megfelelőségét (pl. tájidegenség vagy szemetelő termés vagy mérgezőség pl. óvodában stb.).

A szakvizsgálatot ezért tudat alá szorítva a helyszínelés során az alábbiakat láttuk:

- az árnyékvetés óriási
- nincs térképződési élmény a sok fa „összemosódásának” látványától
- a tőtávolságok az indokoltnál jóval kisebbek
- a lombkoronák az előbbi miatt nem tudtak normál habitusnak megfelelően kifejlődni (kisebbség, féloldalasak, felfelé törekvők, túl lazák)
- a törzsek – szintén az előbbi miatt – megdőltek, túl magasak
- a fák kora magas (kivéve a fiatalokét, azok viszont alászorultak az időseknek, ezért éppen olyan rossz állapotúak, mint előregedett társaik)
- sok korona erősen gallyazott, mi több, erősen csonkolt, sőt több törzs (!) is erősen csonkolt (mely fertőzésveszélyt rejt magában, arról nem is beszélve, hogy látványromboló)
- vannak mechanikailag sérült fák
- vannak beteg fák
- vannak erősen balesetveszélyes fák
- vannak a burkolatot károsító gyökérzetű fák
- nem nagyon van kiemelt díszértékű (pl. színes lombú, mutatós virágzatú, extra koronaformájú) fa
- a fasorok csak a sorba ültetés miatt nevezhetők fasornak, amúgy vegyesek, mind fajban, mind tőtávolságban, mind minőségben
- és ami még nem jut eszünkbe.

Látszik, hogy

- a fák legtöbbje sok-sok évtizeddel ezelőtt telepített és azóta előregedett
- a fenntartás mind minőségben, mind mennyiségben hiányos
- a későbbi telepítések átgondolatlanok (mondván: Ültessünk oda, ott még van egy kis hely!)
- az esetleg átgondolt alátelítések normál fejlődését nem biztosították
- a spontán kelt egyedeket indokolatlanul is megtartották
- a vágásérett fákat nem merték vagy nem volt lehetőségük kivágni.

Összefoglalóan a szakvizsgálat diszkréten fogalmaz: „... a kert fáinak állapota átlagosan rossz.” Bár az „átlagosan rossz” kifejezést nem tudjuk egzaktul értelmezni (Átlagos? Vagy rossz? Vagy nálunk átlagos a rossz?), mi nem fogalmazunk diszkréten: Milyen következtetést lehet a fentiekből levonni, ha nem azt, hogy a faállomány állapota elkeserítő???

Cserjék, sövények, talajtakarók

A szoliter cserjék, fedőcserjék, sövények a kertből nagyon hiányoznak. Egyrészt mert kevés van belőlük, másrészt mert az a kevés is rendkívül gyenge növekedésű, főleg a fák túl nagy árnyékvetése (és esetleg a talaj rossz minősége) miatt. Még az árnyéki talajtakarók a leginkább elfogadható minőségűek a kertben.

Gyep

A gyep szintén meglehetősen rossz állapotú, bár a napfényesebb előkertben részben tűrhető, de minősége a kert szerepét tekintve sehol sem megfelelő. Értelemszerűen minél árnyékosabb részen van, annál gyéresebb, gyomosabb, foltosabb.

Egynyáriak

A frekvenciátalabb – és szerencsére naposabb - előkertben az – amúgy elég szegényes - díszérték fokozására egynyáriakat szoktak kiültetni, melyek minősége a pályázat készítésekor nem volt megállapítható (mert a helyszíneléskor még nem voltak elültetve). De ez nem is probléma, hiszen azok élete még 1 évre se telik. Ezért sok évre szóló negatív hatásuk nem tud lenni. Legfeljebb a helyük meghatározásánál lehet nagyot tévedni, de ez azért nem jellemző, tekintettel arra, hogy ha egyszerűen a kert legfrekvenciátalabb helyére tesszük azokat, sokat nem tévedhetünk.

A kertépítészeti vizsgálat által feltárt problémákat ábrázolja a Konfliktustérkép c. kartogram.

2.A VIZSGÁLATBÓL LEVONT KÖVETKEZTETÉSEK

Fontossági sorrend nélkül:

- Meg kell teremteni az épület és a kert egységét.
- A kert nem konkurrálhat az épülettel.
- Az „előregedett” kertet „revitalizálni” kell („ kiírás!).
- A kertben szükséges és indokolt funkciókat meg kell határozni és azoknak helyet kell biztosítani.
- A kert burkolatainak és berendezési tárgyainak esetlegességét, indokolatlan változatosságát, vegyességét meg kell szüntetni.
- A kert díszértékét mind a természetes, mind a mesterséges elemek tekintetében fokozni kell.
- A fákat nem – demagóg, populista (és laikus) módon – védeni kell a kivágás ellen, hanem szakmailag átgondoltan kell fenntartásukról, ifjításukról, lecserélésükről, pótlásukról, és – ad absurdum – kivágásukról is dönteni és azt meg is kell valósítani.
- Ha ezen előző célokat – hiánytalanul – el akarjuk érni, a kertet gyakorlatilag újra kell építeni.
- Természetesen mindehhez folyamatosan pénzt is biztosítani kell.
- A kertet a Nemzeti Múzeum Kertjéhez méltóvá kell tenni!

2.B KIÍRÁSBÓL KIGYÚJTOTT KÖVETELMÉNYEK

A kiírás sorrendjében:

1. Favizsgálati szakvélemény ajánlásainak figyelembe vétele
2. Kert helyreállítási-tervezési szempontjainak átgondolása
3. Kerti architektúra formálásának javaslata
4. Klasszicista épülethez való illeszkedés megteremtése
5. Az intézmény környezetének vonzóvá tétele
6. Pihenő, tartózkodó és játszótéri zónák kialakítása
7. Kertben elhelyezhető funkciók átgondolása
8. Tömegrendezvények szabadtéri helyszínének biztosítása

3. KERTÉPÍTÉSZETI JAVASLAT

A múzeumkerttel szemben - általunk - támasztott legfontosabb elvárások

(2.B/2., 2.B/4. és 2.B/5. követelmény)

A kert

- legyen méltó az épülethez
- legyen egységben az épülettel, de
- ne legyen konkurenciája az épületnek.

Hogy lehet méltó az épülethez?

Véleményünk szerint úgy, hogy teljes felújításra és átépítésre kerül, igényes anyaghasználattal és átgondolt területfelhasználással.

Leszámítva a faállomány tiszteletreméltó korát, mai állapotában sem a növényzet, sem a burkolatok, sem a funkciók, sem a kertberendezési tárgyak nem méltók a történelmi környezethez és a műemléképülethez. Annak érdekében, hogy ennek a jelenlegi szomorú állapotnak még a nyoma se maradjon, a kertet teljes egészében újonnan kell kivitelezni egy egységes kertépítészeti terv alapján, mely a kertet alkotó minden elemre vonatkozóan egységes látásmóddal készül.

Hogy lehet egységben az épülettel?

Véleményünk szerint úgy, hogy a legmesszebbmenőkig figyelembe veszi az épület klasszicista stílusát és formálásában illeszkedik ahhoz.

A kert jelenlegi megfogalmazása sem nem adja vissza a történelmi formákat, sem nem mai modern architektúrájú. Az egység, az illeszkedés – meggyőződésünk szerint – semmiképpen nem jelentheti a történelmi formák változtalan visszaállítását, hanem azok mai architektúrájú eszközökkel való újrafogalmazását kell, hogy jelentse. Vagyis a klasszicista történelmi kertet modern eszközökkel hozzuk vissza.

Hogy nem lesz konkurenciája az épületnek?

Véleményünk szerint úgy, hogy „tudja, hol a helye”. Ezt pedig úgy tudja megtenni, hogy akceptálja a meglehetősen szűk térben álló épület uralkodását környezetére fölött. És nem próbál extravagáns formálással, vagy „mégseholnemlátott” ötlettel az épület fölé - vagy legalább mellé - kerekedni, hanem annak pozitív értelemben alárendelt társa tud lenni.

A kertépítész ma divatos, letisztult formavilága éppen alkalmas is arra, hogy „puritánságával” visszaadja a valamikor volt kert modernizált változatát, ugyanakkor a mai igényeknek is meg lehet feleltetni.

A kert funkcionális rendszere (2.B/5., 2.B/6., 2.B/7., és 2.B/8. követelmény)

Az épület *legszűkebb környezete* az exkluzívan kialakított díszkert, mely az épület körüli, - jelentőségétől függően különböző szélességű – túlnyomórészt díszburkolatos sávokat jelenti. Ennek egy részét alkotja maga az előkert.

Az épület *egygyel tágabb környezete* az előző, exkluzív díszkertet öleli körül – leginkább csak három oldalról, de természetesen körbejárhatóan - a sétakert-pihenőkert, mely a két oldalkertben és a hátsókert épülethez közelebbi sávjában kapott helyet.

Az épület *legtágabb környezete* maga az utcák által meghatározott ingatlan, melyet egyrészt kerítés, másrészt két oldalról uralkodó fajú fasorok (platán) határolnak.

A hátsókertben kapott helyet az étteremkert, a kertészlakból átalakított és bővített étteremhez a kerítés mentén, mindkét irányban kapcsolódva. Ez egyrészt kihasználja a közterület és magánterület közötti szintkülönbséget, másrészt szinte észrevétlenül foglal el helyet az amúgy is kicsi kertből azáltal, hogy nem beleharap abba, hanem csak egy keskeny sávot vág le belőle. A múzeumkertől pszichésen örökzöld sövénysávval, fizikailag kerítéssel választódik le, hogy a múzeumkert éjjelre zárható, az étterem nyitva lehessen.

A játszókert a D-i oldalkertbe került, ahol a legkisebb a múzeumlátogatói forgalom, ugyanakkor van kellő szélesség ahhoz, hogy a funkciók ne keveredjenek, szoruljanak össze egymást zavaróan. Ezt az igényt amúgyis igyekeztünk úgy kielégíteni, hogy az semmiképpen ne egy feltűnően körülhatárolható „játszóter” legyen, hanem a múzeumkert színvonalához alkalmazkodó, akár szabadter-építészeti alkotásokként is értelmezhető tér-részek. Ennek érdekében semmiképpen nem érezzük megengedhetőnek, hogy itt egy szokásos játszótér létesüljön EU-konform játszószerekkel (szerencsére a telek nem közterület, ezért ez nem követelmény). A játszókerti részek szinte észrevétlenül olvadjanak bele a kertbe, ennek érdekében különböző, de egyszerű formákkal (gömb, tetraéder, kocka, téglatest) dolgoztunk, különböző (kő, fa, gyöngykavics, homok, fakéreg), de egységes természetes anyagokból.

Talán e fejezetbe tartozik az időszakos rendezvények helybiztosításának koncepciója is. A legfontosabb a *március 15-ei ünnepség* céljára való alkalmassá tétele a kertnek, melynek tradicionálisan kialakult előkerti helyén értelmetlen lenne változtatni. Az ünneplők elsősorban a fölépcső előtt kiteresedő díszburkolaton, másodsorban annak két oldalán folytatódó gyepfelületen állhatnak. Ekkor még a vizek a kertben nincsenek.

A másik fontos esemény a „*múzeumok majálisa*”, melynek fontosabb sátrait a fő díszburkolaton, kevésbé fontos sátrait tematikus csoportokban a burkolatok menti nagyobb gyepfelületeken lehet elhelyezni.

A kert főbb funkcionális összefüggéseit mutatja a Funkcióséma c. kartogram.

A kert közlekedési rendszere (2.B/3. követelmény)

Külső megközelítések

A *kerítés* megmarad. De mind a kert, mind az épület megnyílik a Múzeum utca felől is úgy, hogy visszaállítjuk az épület É-D-i irányú – valaha volt – átjárhatóságát. Ezáltal a kertbe mind a 4 határoló utca felől be lehet menni, míg az épületbe 3 oldalról.

A kertbe *gépkocsival* behajtani nem lehet. A gépkocsitárolás az új épület pinceszintjén van megoldva.

Az előkertben megmarad az eredeti 2, szimmetrikus bejárat, melyeken gépkocsiforgalom normál használat esetén nincs, de a lehetőség megvan rá, pl. rendezvények előkészítéséhez. Természetesen ez a múzeum *legfőbb megközelítési iránya*.

Emellett *fontos bejárat* a Bródy Sándor utca felőli, melyen át érhető el a látogatóközpont, ill. innen tudnak a mozgássérültek is az épületbe bejutni. Ehhez képest *alárendelt*, de *bejárat* a Múzeum utcai, melyen át szintén be lehet jutni az épületbe is. A Pollack Mihály tér felől az éttermen át lehet a kertbe jutni, de az épületbe nem.

Belső közlekedés

A *legfontosabb* belső közlekedési terület (5-10 m szélességekkel), ezáltal a legelegánsabb burkolatarchitektúrájú sáv az épületet minden oldalról közvetlenül határoló díszburkolat, melynek hierarchiája az alábbi:

- előkertben kétoldali szimmetrikus bejáratú sávok, melyek a középső – Arany János szobor körüli – kiteresedés által kapcsolódnak össze és vezetik a látogatót a fölépcső elé
- az előkert Bródy S. utcai oldala széles burkolati sávval vezet a vendéget az oldalkerti, legalább olyan fontos, látogatóközponti bejáratához
- az előkert Múzeum utcai oldala az oldalkertben már keskenyebb burkolattal vezet a látogatót a másik oldali épületbejáratához
- a hátsókerti épület menti díszburkolat a legkeskenyebb, hiszen itt bejárat nincs, ezáltal a személyforgalom is a legkevesebb

E hierarchiára és irányultságra játszik rá a díszburkolat külső határa mentén futó vízfolyás, mely bal oldalon „végigvezeti” az embert egészen a látogatóközponti bejáratig, jobb oldalon azonban „lezár” egy vízfelülettel.

Egygyel alárendeltebb közlekedési terület (kb. 3 m szélességekkel) az épülettől távolabb eső, sétakerti-pihenőkerti sáv már kevésbé kidolgozott burkolatú és kevésbé széles körbejáró fő gyalogút-vonala, mely mentén lévő teresedésekbe kerültek a pihenni vágyók számára a padok, hogy azok ne a haladási sávokba álljanak be.

E fő sétautakat *keskenyebb* (kb.1,8-2 m szélességekkel) merőleges *utacskák* kötik össze a széles díszburkolatú területekkel. Ennél még *alárendeltebbek* a játszóréseket összekötő, eltérő burkolatú utacskák, melyeket szinte már csak a kisebbek használnak.

A kert burkolati rendszere (2.B/3. követelmény)

Fő díszburkolat

Az épületet közvetlenül körülölelő exkluzív díszkert burkolata a legelegánsabb, egy világosabb és egy sötétebb színű, csiszolt – minél nagyobb elemes, de négyzetes - terméskő lapokból áll. Burkolatosztásának lényege, hogy a sötétebb sávok merőlegesek a homlokzatokra ill. a kerti bejáratok tengelyében szinte bevezetik a látogatót a kertbe és az épületbe. 1:500-as mélységű architektúráját ábrázolja a tervezett helyszínrajz.

Mellék díszburkolat

A közlekedési rendszer hierarchiájának megfelelően az épülettől távolabb haladó sétautak burkolatának anyaga a fő díszburkolatével megegyezik, de felületkezelése már egyszerűbb, pl. csak fűrészelt vagy lángolt.

Átkötő utak burkolata

Megegyezik a mellék díszburkolatokkal.

Játszókert-részekhez vezető ill. azokat összekötő utak burkolata

Megegyezik a játszókert-részek burkolatával, azaz fakéreg, gyöngykavics ill. homok.

Természetesen a burkolatarchitektúrát, a terméskövek felületkezelését ill. méreteit csak a részletesebb tervek tudják felelősséggel meghatározni.

A kert mesterséges elemei

A kert mesterséges elemei közé soroljuk berendezési tárgyait ill. szabadtéri egyedi díszítőelemeit.

Kertberendezési tárgyak

A padok helykijelölése két eltérő céllal történt:

- egyrészt a bejáratokhoz főként a múzeumlátogatók számára (kiv. a főhomlokzat előtti részt, ahol tradicionálisan kialakult a „lépcsőreülés”)
- másrészt a kerti sétaút mentén a kerthasználók számára.

A lámpák világítási típusa és helykijelölése a megvilágítandó felülettől függ, melyet csak a részletesebb tervek során lehet konkrétan meghatározni.

A hulladékgyűjtő edények helye a főbb gyalogutak mentén ill. a padok közelében van. Kiválasztásuknál és elhelyezésüknél törekedni kell arra, hogy könnyen megtalálhatók legyenek, de lehetőleg minél kevésbé legyenek „látványrombolók”. Ez nehéz feladat, de nem megoldhatatlan.

Az ivókút optimális helyét a játszókertrészén véljük megtalálni egyrészt azért, mert a gyerekek szoktak a legjobban kimelegedni és a legszomjasabbak lenni, másrészt a kert többi „oldalán” a felnőttek tudják magukat a vízfelületekből, vízfolyásból is – külsőleg – hűsíteni. Inni meg úgyis trendy ásványvizet isznak – a kertépítész szerint sajnos.

A meglévő kertberendezési tárgyak nem tarthatók meg, az újak formavilágának és anyaghasználatának pedig illeszkednie kell az egységes kertépítészeti koncepcióhoz!

Szabadtéri egyedi díszítőelemek

A meglévő szobrok megtartandók, és a helyszínrajzon jelölt helyekre helyezendők át. Hogy melyik hova, azt a részletesebb tervezés során lehet felelősséggel meghatározni. Elv, hogy

- ahol burkolat mellé kerül, ott a burkolat széléhez közelebb legyen, hogy a burkolatról nézve is élvezhető legyen,
- ahol a burkolattól a vízfolyás választja el, ott a víztől hátrább legyen, hogy a tömbköveken átlépve előttük-mellettük el lehessen haladni.

A szabadtéren tárolt szarkofágok egy részének a terv helyet talált az éttermi sáv fedett pergolája alatt (ill. a múzeum épületén belül). Az olyan egyéb régészeti kőanyagot, mely – esetleg – mégsem igényel lefedést, javasoljuk a gyeppen elhelyezni annak változatosabbá tételére ill. múzeumlátogatási kedvcsinálási célból.

A kert természetes elemei

Vizek

A víz megjelentetését mindenképpen fontosnak tartjuk a kertben azért, mert

- hangsúlyos elem, de nem konkurrál az épülettel
- közvetlen környezetét klimatizálja
- a kertet változatosabbá teszi, esztétikáját fokozza.

A tervezett kertben 3 – szinte egyformán fontos - formában jelenítettük meg:

- az Arany János szobor körüli díszburkolatban szabályos raszterrel időszakos vízugaras vízjáték képében
- a Múzeum körüli jobb oldali főbejárati ill. a látogatóközponti főbejárati díszburkolat „lezárásaként” vízfelület képében
- a haladási irányok hangsúlyozására vízfolyás képében

Növényállomány

Lombkoronaszint

Fakivágások (2.B/1 követelmény)

Utoljára, de nem utolsó sorban taglaljuk a tervezett növényállomány koncepcióját. Azon belül is – természetesen - kiemelten a fákkal foglalkozunk. De mindezt megpróbáljuk csak címszavakban előadni, hogy akinek eddig volt kitérője a tervünk átrágására, a legfontosabb összetevőnél is tudja követni gondolatmenetünket.

Természetesen nem felejtettük el a kiírásból kigyűjtött – kertre vonatkozó – követelmények 1. pontját, miszerint „a favizsgálati szakvélemény ajánlásait vegyük figyelembe” ill. a famegtartási kötelezettségekre vonatkozó válaszokat, de...

Előre bocsájtvá azokat a pozitívumokat, hogy a meglévő fák

- lombtömege jelentős biológiailag aktív felületet jelent
- kora tiszteletre méltó
- többjének ültetése társadalmi összefogás eredménye
- 32 fajából kb. 12 a klasszicista kor divatját idézi
- árnyékvetésének van hasznos oldala is
- felé – sokszor indokolatlan - szeretet fordul a közemberek részéről
- is élőlények

súlyos környezetrendezési szakmai hibának tartanánk,

ha e faállományhoz terveznénk az új kertet.

A fentiek miatt szakmai meggyőződésünk szerint *javaslatunk fákra vonatkozó ütemezése* a következő:

1. Olyan kertet kell tervezni, mely a pályázati kiírás beépítésre vonatkozó és egyéb akceptálható követelményeinek, a reális igényeknek és lehetőségeknek, egyéb elvárásoknak és szokásoknak megfelel.
2. Az 1. ponttal egyidejűleg a favizsgálati szakvéleményben – már 2008-ban is - kivágásra javasolt fákat ki kell vágni.
3. Az építési ütemekkel egyidejűleg az építkezések miatt szükséges kivágások elkerülhetetlenek.
4. Az épület építések és kertépítés megvalósulása után megmaradó fákat fokozatosan le kell váltani, melynek *végeredménye az új kerthez illeszkedő/illő faállomány.*

A fent leírt „ütemezést” ábrázolják a zöldes tablón sorolt kis kartogramok, melyeken kimutatások is szerepelnek az egyes ütemek miatt kivágandó fákról.

Az 1-3. pontban szereplő fakivágások elkerülhetetlenek. A 4. pontban még meglévő fák leváltását az alábbi logika szerint látjuk szakszerűnek ütemezni. A későbbi és részletesebb tervezés során a megmaradt fákról fajokként életkor vizsgálatot csinálni, hogy tudjuk a várható élettartamokat és ennek ill. a valós állapotoknak ismeretében már el lehet dönteni az ütemezett egyedenkénti leváltást. Vagyis megnézni, mely fajoknak mi a várható élettartama, a fajok mely egyede mennyi idős és milyen állapotú. És mindig csak azt kivágni, amelyek a legöregebbek közül a legrosszabb állapotú. A kivágásokkal egyidejűleg már lehet gondoskodni az új fák telepítéséről, természetesen csak azokon a helyeken, ahol erre megfelelő tér áll rendelkezésre. Ezzel az ütemezéssel talán nagyobb lakossági felháborodás nélkül is lecserélhető a faállomány.

Fatelepítések

- a kb. 110 éves hegyi szil, mint a múzeumkert legöregebb fája, hírmondónak maradjon meg, míg él, helyére viszont új fa ne kerüljön
- az előkert határán ne legyen fasor, mert ott elegendő a közterületi járda úttest felőli szélén már régebb óta meglévő ill. mostanában hiánypótoló fasor
- az oldalkertek szélén egy-egy vizuálisan is jól záró platán fasor legyen (emlékeztetve a „platánkorszak” platánjaira)
- a hátsókert határán ne, hanem attól beljebb, de az épülettől minél jobban eltartva legyen egy ezüsthárs fasor, a kertészlak és a múzeum „léptéktévesztésének” kompenzálására
- a fasorok végei között maradjon egy-egy „luk”, a Pollack Mihály térrel való vizuális összekötés érdekében (hogy hátrafelé se legyen a múzeumkert lombkoronaszinten teljesen „bezárva”)
- mivel az egész kert formavilága - a klasszicista kertformálás modern visszatükrözése által - meglehetősen mereven szerkesztett, ezért az új fák telepítési helyeinek megválasztásakor a lazaságra törekedtünk (természetesen bizonyos logika követése mellett)
- az új fák helyeinek megválasztásakor nemcsak a funkciók és a „lazaság” volt a meghatározó, hanem a térképzési követelmények is
- részben a klasszicista korra jellemző fajokat kell telepíteni, részben nagy díszértékű (változatos levélzetű, virágzatú, koronaformájú stb.) szoliter fákat
- a XIX. szd. 2. felének „fenyőkorszakára” emlékeztetve - korlátozott mennyiségben - tű- ill. pikkelylevelűek is telepíthetők

Cserjeszint

Cserjeszint képzése is rendkívül fontos a kertben. Ezt - szerepüktől függően - nyírott és nyíratlan sövényekkel, kiemelkedő díszértékű szoliter cserjékkel, örökzöld (egész évi használat miatt) és lombhullató fajokból, a helytől függően árnyéktűrő és napfénykedvelő fajokból, fedőcserjékből, talajtakarókból kívánjuk megvalósítani. A cserjeszint jellemző felületeit az 1:500-as helyszínrajz feltünteti.

Gyepszint

A gyepszint is - magától értetődően - minden kertépítészeti korszak jellegzetes eleme volt, ezért itt sem hiányozhat. Márcsak azért sem, mert korunk kedvelt minimál kertépítészeti eleme is. A napfényes részeken főleg pázsitból, az árnyékosabb részeken inkább árnyékkedvelő, árnyéktűrő gyepfajtákból, alacsony talajtakarókból álljon.

Leginkább az előkertben nagyobb egynyári sávok kiültetését javasoljuk a nagy díszérték érdekében a helyszínrajzon ábrázolt helyeken.

A terv gyepszintje mindenhol sík. Viszont nem mindenhol vízszintes. A sík felületek némelyikét ugyanis kismértékben megdöntöttük a látvány fokozása ill. a síkok diszkrét megmozgatása céljából.

Kevésbé koncepcionális kérdés, ugyanakkor rendkívül fontos lehet, hogy a zöldfelületek talaja jó minőségű legyen. Az is elképzelhető, hogy a növények nem kielégítő jelenlegi állapota részben a rossz talajnak is köszönhető. Épp ezért az új kert megvalósítása előtt a talaj minőségét is meg kell vizsgálni és annak ismeretében kell döntenie a szükséges talajcseréről.

Reméljük, hogy a fenti elképzelések megvalósulása esetén egy Nemzeti Múzeumhoz méltó Nemzeti Múzeumkert jön létre.